

Bruksela, dnia 12 maja 2010 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 29/2010

Sprawozdanie z konwergencji za 2010 r. - jedynie Estonia gotowa na przyjęcie waluty euro z dniem 1 stycznia 2011 r.

- **Wstęp**

W sprawozdaniu z konwergencji za 2010 r. Komisja ocenia gotowość państw UE nienależących do strefy euro do przyjęcia wspólnej waluty i proponuje, aby w 2011 r. strefa ta powiększyła się o Estonię.

W dniu 12 maja br. Komisja Europejska opublikowała sprawozdanie z konwergencji za 2010 r. W sprawozdaniu oceniono postępy w zakresie konwergencji poczynione przez państwa objęte derogacją dotyczącą członkostwa w strefie euro. W ocenie uwzględniono światowy kryzys finansowy, który wpłynął na przebieg konwergencji nominalnej. Dziewięć państw członkowskich objętych tzw. „derogacją” dokonało nierównomiernych postępów na drodze do przyjęcia wspólnej waluty, a osiem z nich nie spełnia jeszcze wszystkich warunków przyjęcia euro. Z grupy tej wyróżnia się jednak Estonia, która dzięki determinacji i efektywnym staraniom rządu i obywateli, wyraźnie spełnia kryteria. Komisja uznała zatem, że Estonia spełnia kryteria przyjęcia wspólnej waluty i przedłożyła Radzie wniosek w sprawie przystąpienia tego kraju do strefy euro. Ostateczną decyzję w sprawie przyjęcia euro przez Estonię podejmie w lipcu Rada ministrów finansów UE (ECOFIN) po uzyskaniu opinii Parlamentu Europejskiego i po poddaniu tej kwestii pod dyskusję na szczycie szefów państw i rządów, który odbędzie się w czerwcu.

„Estonia osiągnęła wysoki poziom trwałej konwergencji gospodarczej i jest gotowa na przyjęcie euro z dniem 1 stycznia 2011 r. Kraj ten zasługuje na uznanie za konsekwentne prowadzenie rozważnej polityki. Aby przyjęcie euro okazało się dla tego kraju sukcesem, Estonia musi kontynuować działania mające na celu utrzymanie ostrożnego kursu polityki budżetowej. Estonia musi również zachować czujność oraz zdecydowanie reagować na wczesnym etapie w przypadku wystąpienia oznak narastania zaburzeń równowagi makroekonomicznej lub utraty konkurencyjności. Kraj ten musi obecnie przyspieszyć praktyczne przygotowania, aby zapewnić sprawne

przejście na nową walutę” – powiedział **Olli Rehn**, europejski komisarz ds. gospodarczych i walutowych.

Komisarz dodał również: „Ocena i wnioski w sprawie Estonii niosą również wyraźne przesłanie o strefie euro i dla całej UE. Podkreśla się w nich rolę euro w stabilizowaniu polityki średnioterminowej i potwierdza, że kontynuowanie starań politycznych i konsekwentne prowadzenie polityki stabilizacyjnej przynosi konkretne rezultaty.”

Sprawozdanie obejmuje dziewięć państw UE: Bułgarię, Republikę Czeską, Estonię, Litwę, Łotwę, Polskę, Rumunię, Szwecję i Węgry. Dania i Wielka Brytania wynegocjowały porozumienia o nieprzystąpieniu (klauzula wyłączająca, tzw. „opt-out”) i w związku z tym w ich przypadku konwergencja nie będzie poddawana ocenie, chyba że same się o to zwrócą. Sprawozdania o konwergencji powstają od 1996 r. Sprawozdania sporządzone w 1998 r. przez Komisję i Europejski Instytut Walutowy (poprzednik Europejskiego Banku Centralnego) stworzyły podstawę dla decyzji Rady o wprowadzeniu euro w pierwszych jedenastu państwach członkowskich.

Zgodnie z Traktatem Komisja zobowiązana jest co dwa lata przedstawić na ten temat sprawozdanie. Na kryteria przyjęcia euro składają się cztery warunki dotyczące stabilizacji gospodarczej: sytuacja budżetowa, stabilność cen, stabilność kursu walutowego oraz konwergencja długoterminowych stóp procentowych. Warunki te muszą być spełniane w sposób trwały. Ponadto przepisy prawa krajowego dotyczące polityki pieniężnej muszą również pozostawać w zgodzie z Traktatem UE.

- **Ocena Estonii**

Inflacja

Średnia stopa inflacji w Estonii w okresie 12 miesięcy do marca 2010 r. wyniosła -0,7 proc., czyli znacznie poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 1,0 proc. dla tego samego miesiąca, i prawdopodobnie utrzyma się poniżej tej wartości w najbliższym okresie. Uwzględniając znaczny zapas do poziomu wartości referencyjnej, stosunkowo elastyczne rynki i rozważną politykę, stabilność cen w Estonii ocenia się jako trwałą. Estonia będzie musiała jednak zachować czujność, tak aby utrzymać inflację na niskim poziomie, w szczególności przez kontynuowanie ambitnego kursu polityki budżetowej i utrzymywanie popytu krajowego zgodnie z podstawami gospodarczymi.

Finanse publiczne

Estonia nie jest objęta decyzją Rady o istnieniu nadmiernego deficytu. Deficyt i dług z powodzeniem mieszczą się w granicach dopuszczalnych przy ocenie konwergencji: w 2009 r. deficyt wyniósł 1,7 proc. PKB, mimo bezprecedensowego, piętnastoprocentowego spadku nominalnego PKB. Zgodnie z wiosennymi prognozami Komisji oczekuje się, że w bieżącym i przyszłym roku deficyt wyniesie 2 ½ proc. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł w 2009 r. 7,2

proc. PKB, a więc również znacznie poniżej limitów z Maastricht, i pozostanie na tym poziomie, mimo iż do 2013 r. zadłużenie publiczne dalej wzrosło.

Stopy procentowe

Kryterium długoterminowych stóp procentowych nie ma bezpośredniego zastosowania do Estonii, w której nie istnieją długoterminowe obligacje rządowe ani inne porównywalne papiery wartościowe pozwalające na ocenę trwałości konwergencji w zakresie kształtowania się długoterminowych stóp procentowych. Brak stosownych obligacji jest wynikiem bardzo niskiego poziomu długu publicznego brutto, który jest następstwem odnotowanych w latach 2002-2007 nadwyżek budżetowych. Mimo iż według rynków finansowych ryzyko w odniesieniu do Estonii wzrosło w szczytowym momencie kryzysu, zmiany percepcji ryzyka w okresie referencyjnym, a także bardziej kompleksowa ocena trwałości konwergencji, w tym kontynuowania przez Estonię rozważnej polityki, prowadzą do pozytywnej oceny spełniania przez Estonię kryterium długoterminowych stóp procentowych.

Kurs walutowy

Jeśli chodzi o kryterium kursu walutowego, Estonia jest członkiem mechanizmu kursowego ERM II od dnia 28 czerwca 2004 r. W dwuletnim okresie zakończonym dnia 23 kwietnia 2010 r. korona estońska nie ulegała znacznym presjom i od czasu przystąpienia do ERM II nie nastąpiło jej odchylenie od kursu centralnego.

Wreszcie, estońskie przepisy w zakresie polityki pieniężnej są zgodne z prawodawstwem UE.

Na podstawie omówionej oceny oraz odrębnego sprawozdania z konwergencji sporządzonego przez Europejski Bank Centralny Komisja wnosi o przyjęcie euro przez Estonię w 2011 r.

Pozostałe państwa członkowskie objęte derogacją

Żadne z pozostałych ośmiu państw członkowskich poddanych ocenie w omawianym sprawozdaniu nie spełnia wszystkich kryteriów konwergencji dla przyjęcia euro.

- **Sprawozdanie o konwergencji - podstawa prawna**

Artykuł 140 (1) Traktatu wymaga, by Komisja Europejska (i Europejski Bank Centralny) dokonywały oceny spełnienia warunków przyjęcia euro przez państwa członkowskie objęte derogacją, co najmniej raz na dwa lata lub na wniosek państwa członkowskiego.

Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
CZĘŚĆ TRZECIA: POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE UNII
TYTUŁ VIII: POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA
Rozdział 5: Postanowienia przejściowe

Artykuł 140 (dawny artykuł 121 ustęp 1, artykuł 122 ustęp 2 zdanie drugie oraz artykuł 123 ustęp 5 TWE)

1. Co najmniej co dwa lata lub na wniosek Państwa Członkowskiego objętego derogacją, Komisja i Europejski Bank Centralny składają Radzie sprawozdania w sprawie postępów dokonanych przez Państwa Członkowskie objęte derogacją w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdania te określają, czy ustawodawstwo krajowe każdego z tych Państw Członkowskich, w tym statuty jego krajowego banku centralnego, jest zgodne z artykułami 130 i 131 i ze Statutem ESBC i EBC. Sprawozdania określają również, czy osiągnięty został wysoki poziom trwałej konwergencji, analizując, w jakim stopniu każde Państwo Członkowskie spełniło następujące kryteria:

- ⇒ osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen; będzie to wynikało ze stopy inflacji zbliżonej do istniejącej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen,
- ⇒ stabilna sytuacja finansów publicznych; będzie to wynikało z sytuacji budżetowej, która nie wykazuje nadmiernego deficytu budżetowego w rozumieniu artykułu 126 ustęp 6,
- ⇒ poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem kursów wymiany walut europejskiego systemu walutowego przez co najmniej dwa lata, bez dewaluacji w stosunku do euro,
- ⇒ trwały charakter konwergencji osiągniętej przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i jego udziału w mechanizmie kursów wymiany walut, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych.

Cztery kryteria określone w niniejszym ustępie i odpowiednie okresy, podczas których każde ma być przestrzegane, są sprecyzowane w Protokole załączonym do Traktatów. Sprawozdania Komisji i Europejskiego Banku Centralnego biorą również pod uwagę wyniki integracji rynków, sytuację i rozwój równowagi płatności bieżących oraz ocenę rozwoju jednostkowych kosztów pracy i innych wskaźników cen.

2. Po konsultacji z Parlamentem Europejskim i dyskusji w ramach Rady Europejskiej, Rada, na wniosek Komisji, decyduje, które Państwa Członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów określonych w ustępie 1, i uchyla derogację w stosunku do danych Państw Członkowskich. Rada stanowi po otrzymaniu zalecenia od kwalifikowanej większości jej członków reprezentujących Państwa Członkowskie, których walutą jest euro. Członkowie ci stanowią w terminie sześciu miesięcy od otrzymania przez Radę wniosku Komisji. Większość kwalifikowaną wyżej wymienionych członków, o której mowa w akapicie drugim, określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

3. Jeżeli decyduje się, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustępie 2, o zakończeniu stosowania derogacji, Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami Państw Członkowskich, których walutą jest euro oraz danego Państwa Członkowskiego

na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, nieodwołalnie określa kurs, po jakim euro zastępuje walutę danego Państwa Członkowskiego, oraz decyduje o innych środkach niezbędnych do wprowadzenia euro jako jednej waluty w danym Państwie Członkowskim.

- **Sprawozdanie**

Niniejsze sprawozdanie jest najnowszym raportem okresowym. Raporty o konwergencji mają na celu zbadanie, czy państwa członkowskie spełniają warunki przyjęcia wspólnej waluty, a mianowicie:

- kryteria gospodarcze (stabilność cen, dobra kondycja finansów publicznych, stabilność kursu wymiany walut oraz kryterium konwergencji długoterminowych stóp procentowych),
- zgodność ustawodawstwa krajowego z zasadami obowiązującymi w Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW) - *acquis* w odniesieniu do krajowego banku centralnego (niezależność krajowego banku centralnego, niezależności członków jego organów decyzyjnych, jego celów, zakaz finansowania ze środków banku centralnego, zgodność ze statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego).

Euro zostało wprowadzone z dniem 1 stycznia 1999 roku. Banknoty i monety euro zostały wprowadzone z dniem 1 stycznia 2002 roku. Po przyjęciu euro przez Słowenię w 2007 r. przez Cypr i Maltę w 2008 r. oraz przez Słowację w 2009 roku, strefa euro ma obecnie 16 członków UE, w których mieszka 329 mln osób, podczas gdy całą Unię zamieszkuje ponad 500 mln euro.

Szczegółową ocenę poczynionych postępów zawarto w sprawozdaniu o konwergencji za 2010 r., dostępnym pod następującym adresem:

Convergence Report 2010 (ang.)

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/ee-2010-3_en.pdf

Benefits of the euro for Estonia (ang.)

http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/pdf/2010-05-12-benefits_of_the_euro_for_estonia.pdf

**Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska¹**

¹ Na podstawie informacji Komisji Europejskiej.